

Münâcât Risalesi'ndeki sekiz mukaddimeyi tasnif eder misiniz?

Münâcât Risalesi'nde **sekiz mukaddime** vardır. Her mukaddimedede de **sekiz netice** bulunmaktadır. Bu risale, Şualar'da **Üçüncü Şua** olarak geçmekle beraber, **Sekizinci Hücet-i İmâniye** olarak, Asâ-yı Musa mecmuasına girmiştir.

Bu açıdan Münacat Risalesi'nde, sekiz mukaddime, sekiz netice ve sekizinci hücet-i imaniye olması bakımından hoş bir tevafuk söz konusudur.

Münâcât Risalesinin başında sekiz neticeyle ilgili şu açıklamalar vardır:

“Bu Sekizinci Hücet-i İmaniye, vücub-u vücuda ve vahdâniyete delâlet ettiği gibi, hem delâil-i kat'iyeye ile rububiyetin ihatasına ve kudretinin azametine delâlet eder. Hem hâkimiyetinin ihatasına ve rahmetinin şumulüne dahi delâlet ve ispat eder. Hem kâinatın bütün eczasına hikmetinin ihatasını ve ilminin şumulünü ispat eder.”

“Elhasıl, bu Sekizinci Hücet-i İmaniye'nin her bir mukaddimesinin sekiz neticesi var. Sekiz mukaddimelerin her birinde, sekiz neticeyi delilleriyle ispat eder ki, bu cihette bu Sekizinci Hücet-i İmaniyede yüksek meziyetler vardır.”(1)

Daha sonraki açıklamada geçen sıralamada bu sayıya **ehadiyet** de eklenmektedir. Ancak **ehadiyet** ve **vahdet** aynı sayılması durumunda yine sayı sekiz olacaktır:

“Bu Risale-i Münâcât, hem vücûb-u vücud, hem vahdet, hem ehadiyet, hem haşmet-i rububiyet, hem azamet-i kudret, hem vüs'at-i rahmet, hem umumiyet-i hâkimiyet, hem ihata-i ilim, hem şumul-ü hikmet gibi en mühim esasat-ı imaniyeyi hârîka bir îcaz içinde fevkalâde bir kat'iyet ve hâlisiyet ve yakîniyet ile ispat eder. Haşre işârâtı ve bilhassa âhirdeki şiddetli işârâtı çok kuvvetlidir.”(2)

Kaldı ki, bu sayılanları birer esas kabul etmek daha uygun olacaktır. Çünkü bu risalede bunlardan başka iman delilleri de bulunmaktadır. Nitekim Üstadımız'ın sekiz

neticeyi saydıktan sonra “... gibi en mühim esasat-ı imaniyeyi...” buyurması bunu göstermektedir.

Sorunuzda geçen sekiz mukaddimeye gelince, bunların sadece ilk cümlelerini vermeyi yeterli görüyoruz:

Birinci Mukaddime:

"Yâ İlahî ve Ya Rabbi! Ben imanın gözüyle ve Kur'an'ın talimiyle ve nuriyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'ın dersiyle ve ism-i Hakîm'in göstermesiyle görüyorum ki, semavatta hiçbir deveran ve hareket yoktur ki, böyle intizamiyle senin mevcudiyetine işaret ve delalet etmesin..."

İkinci Mukaddime:

"Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından ihtifa etmiş olan Kadir-i Zülcelâl! Ey Kadir-i Mutlak! Kur'an-ı Hakîminin dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'ın talimiyle anladım: Nasıl ki gökler, yıldızlar senin mevcudiyetine ve vahdetine şehadet ederler; öyle de cevvi-sema, bulutlariyle ve şimşekleri ve ra'dları ve rüzgarlariyle ve yağmurlariyle, senin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet ederler..."

Üçüncü Mukaddime:

"Ey arz ve semâvâtın Hâlik-ı Zülcelâli! Senin Kur'an-ı Hakiminin ta'limiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalatu Vesselam'ın dersiyle iman ettim ve bildim ki, Nasıl semavat yıldızlariyle ve cevvi-feza müştemilatiyle senin vücub-u vücuduna ve senin birliğine ve vahdetine şehadet ediyorlar; öyle de, arz, bütün mahlukatiyle ve ahvaliyle, senin mevcudiyetine ve vahdetine, mevcudatı adedince şehadetler ve işaretler ederler..."

Dördüncü Mukaddime:

"Ey Rabbu'l-berri ve' l-bahr! Kur'an'ın dersiyle ve Resul-i Ekrem

Aleyhissalatü Vesselam'ın talimiyle anladım ki: Nasıl gökler ve feza ve zemin, senin birliğine ve varlığına şehadet ederler, öyle de bahirler, nehirler ve çeşmeler ve ırmaklar, senin vücub-u vücuduna ve vahdetine bedahet derecesinde şehadet ederler..."

Beşinci Mukaddime:

"Ey dağları zemin sefinesine hazineli direkler yapan Kadîr-i Zülcelâl! Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselam'ın tâlimiyle ve Kur'an-ı Hakiminin dersiyle anladım ki, nasıl denizler acaibleriyle seni tanıyorlar ve tanıtıyorlar, öyle de dağlar dahi, zelzele te'siratından zeminin sükûnetine ve içindeki dahilî inkılabat fırtınalarından sükutuna ve denizlerin istilasından kurtulmasına ve havanın gazat-ı muzirradan tasfiyesine ve suyun muhafaza ve iddiharlarına ve zîhayatlara lâzım olan madenlerin hazinedarlığına ettiği hizmetleriyle ve hikmetleriyle seni tanıyorlar ve tanıtıyorlar..."

Altıncı Mukaddime:

"Ey Hâlık-ı Rahman ve ey Rabb-i Rahîm! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın talimiyle ve Kur'an-ı Hakiminin dersiyle anladım; nasıl ki sema ve feza ve arz ve deniz ve dağ, müstemilat ve mahluklarıyla beraber seni tanıyorlar ve tanıtıyorlar; öyle de zemindeki bütün ağaç ve nebatat, yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle seni bedahet derecesinde tanıtıyorlar ve tanıyorlar..."

Yedinci Mukaddime:

"Ey Fâtır-ı Kadîr! Ey Müdebbir-i Hakîm! Ey Mürebbi-i Rahim! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın talimiyle ve Kur'an-ı Hakim'in dersiyle anladım ve iman ettik ki, nasıl nebatat ve eşcar seni tanıyorlar, senin sıfat-ı kudsiyeni ve esma-i hüsnanı bildiriyorlar; öyle de zihayatlardan ruhlu kısmı olan insan ve hayvanattan hiçbirisi yoktur ki; cisminde gayet muntazam saatler gibi işleyen ve işlettirilen dahili ve harici azalarıyla ve bedeninde gayet ince bir nizam ve gayet hassas bir mizan ve gayet mühim faideler ile

yerleştirilen âlât ve duygularıyla ve cesedinde, gayet san'atlı bir yapış ve gayet hikmetli bir tefriş ve gayet dikkatli bir muvazene içinde konulan cihazat-ı bedeniyesiyle, senin vücub-u vücuduna ve sıfatlarının tahakkukuna şehadet etmesin..."

Sekizinci Mukaddime:

"Ey Rahmânürrahim! Ey Sâdıku'l-va'di'l-emin! Ey Mâlik-i yevmiddin! Senin Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmının tâlimiyle ve Kur'an-ı Hakiminin irşadiyle anladım ki: Madem kâinatın en müntehap neticesi hayattır ve hayatın en müntehap hulasası ruhdur ve zîruhun en müntehap kısmı zîşuurdur ve zîşuurun en câmii insandır ve bütün kâinat ise, hayata musahhardır ve onun için çalışıyor ve zihayatlar zîruhlara musahhardır. Onlar için dünyaya gönderiliyorlar ve zîruhlar insanlara musahhardır, onlara yardım ediyorlar ve insanlar fitraten Hâlikını pek ciddi severler ve Hâlikları onları hem sever, hem kendini onlara her vesile ile sevdirebilir ve insanın istidadı ve cihazat-ı mâneviyesi, başka bir bâki aleme ve ebedi bir hayata bakıyor ve insanın kalbi ve şuuru, bütün kuvvetiyle beka istiyor ve lisani, hadsiz dualarıyla beka için Halikına yalvarıyor; elbette ve herhalde, o çok seven ve sevilen ve mahbub ve muhib olan insanları dirilmemek üzere öldürmekle, ebedî bir muhabbet için yaratmış iken, ebedi bir adavetle gücendirmek olamaz ve kabil değildir..."

Not: Münâcât'ın en sonunda geçen aşağıdaki kısım, son maddenin içinde değerlendirilebilir. Çünkü burada açıklanan kısım insandır. Sekizinci maddede insan da geçmektedir. Demek ki, bu kısmı yeni bir mukaddime değil, Sekizinci Mukaddime'nin devamıdır:

"Ya Rabb-el-âlemin! Yâ ilah-el-evvelîne ve'l-âhirîn! Ya Rabb-es-semâvâti ve'l-arâdîn! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın talimiyle ve Kur'an-ı Hakim'in dersiyle anladım ve imân ettim ki: Nasıl sema, feza, arz, ber ve bahr, şecer, nebat, hayvan efradiyle, eczasiyle, zerratiyle seni biliyorlar, tanıyorlar ve varlığına ve birliğine şehadet ve delalet ve işaret ediyorlar; öyle de kâinatın hulasası olan zîhayat ve zîhayatın hulâsası olan insan ve insanın hulâsası olan enbiyâ, evliya, asfiyanın hulâsası olan kalblerinin ve akıllarının müşahadat ve keşfiyat ve ilhamat ve istihracatiyle yüzer icmâ ve yüzer tevatür kuvvetinde bir kat'iyetle senin vücûb-u

vüçuduna ve senin vahdaniyet ve ehadiyyetine şehadet edip ihbar ediyorlar. Mu'cizat ve keramat ve yakînî bürhanlariyle haberlerini isbat ediyorlar..."(3)

Dipnotlar:

(1) bk. [Şualar, Üçüncü Şua \(Münâcât\)](#).

(2) bk. [age.](#)

(3) bk. [age.](#)